

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

7 päivänä huhtikuuta 2022 (*)

Ennakkoratkaisupyyntö – Verotus – SEUT 63 ja SEUT 65 artikla – Pääomien vapaa liikkuvuus – Rajoitukset – Oikeushenkilöiden tulovero – Sijoitusrahastojen verovapaus – Verovapauden edellytykset – Rahaston sopimusperusteisuutta koskeva edellytys

Asiassa C-342/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Helsingin hallinto-oikeus (Suomi) on esittänyt 9.7.2020 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 23.7.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

A SCPI,

jossa asian käsittelyyn osallistuu

Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: ensimmäisen jaoston puheenjohtaja A. Arabadjiev, joka hoitaa toisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit I. Ziemele (esittelevä tuomari), T. von Danwitz, P. G. Xuereb ja A. Kumin,

julkisasiamies: H. Saugmandsgaard Øe,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Suomen hallitus, asiamiehinä H. Leppo, A. Laine ja S. Hartikainen,
- Euroopan komissio, asiamiehinä W. Roels ja I. Koskinen,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.10.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 49, SEUT 63 ja SEUT 65 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jonka on pannut vireille Ranskan oikeuden mukaan perustettu yhtiö A SCPI ja joka koskee verohallinnon 13.6.2019 antamaa ennakkoratkaisua A:n verovuosina 2019 ja 2020 Suomessa olevista kiinteistöistä saaman vuokratulon ja luovutusvoittojen sekä Suomessa olevia kiinteistöjä omistavien yhtiöiden osakkeiden luovutuksesta saamien voittojen verotuksesta (jäljempänä 13.6.2019 tehty päätös).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 13.7.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY (EUVL 2009, L 302, s. 32) 1 artiklan 1–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä direktiiviä sovelletaan siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittaviin yrityksiin, jäljempänä ’yhteissijoitusyritys’, jotka ovat sijoittautuneet jäsenvaltioiden alueelle.

2. Yhteissijoitusyrityksellä tarkoitetaan tässä direktiivissä, jollei 3 artiklasta muuta johdu, yritystä:

a) jonka ainoana tarkoituksena on yleisöltä hankittujen varojen yhteinen sijoittaminen 50 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin siirtokelpoisiin arvopapereihin tai muuhun helposti rahaksi muutettavaan rahoitusomaisuuteen ja joka toimii riskin hajauttamisen periaatteella; ja

b) jonka osuudet on haltijan vaatimuksesta ostettava takaisin tai lunastettava suoraan tai välillisesti tämän yrityksen varoilla. Yhteissijoitusyrityksen toimenpide, jonka tarkoituksena on varmistaa, ettei sen osuuksien pörssiarvo poikkea merkittävästi niiden nettoarvosta, rinnastetaan takaisinostoon tai lunastukseen.

Jäsenvaltiot voivat sallia, että yhteissijoitusyritys koostuu useasta alarahastosta.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettu yritys voidaan perustaa joko sopimusoikeudellisten säännösten (rahastoyhtiöiden hoidossa olevat sijoitusrahastot), trusteja koskevien säännösten (”unit trust”) tai yhtiöjärjestyksen (sijoitusyhtiöt) nojalla.

– –”

4 Vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista ja direktiivien 2003/41/EY ja 2009/65/EY sekä asetusten (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta 8.6.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/61/EU (EUVL 2011, L 174, s. 1) 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä direktiiviä sovelletaan, jollei tämän artiklan 3 kohdasta ja 3 artiklasta muuta johdu,

a) unioniin sijoittautuneisiin vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajiin, jotka hoitavat yhtä tai useampaa vaihtoehtoista sijoitusrahastoa, riippumatta siitä, ovatko nämä rahastot sijoittautuneet unioniin vai eivät;

b) unionin ulkopuolelle sijoittautuneisiin vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajiin, jotka hoitavat yhtä tai useampaa unioniin sijoittautunutta vaihtoehtoista sijoitusrahastoa; ja

c) unionin ulkopuolelle sijoittautuneisiin vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajiin, jotka markkinoivat yhtä tai useampaa vaihtoehtoista sijoitusrahastoa unionissa, riippumatta siitä, onko rahasto sijoittautunut unioniin vai ei.

2. Tämän artiklan 1 kohdan soveltamisen kannalta merkitystä ei ole seuraavalla:

a) onko vaihtoehtoinen sijoitusrahasto tyypiltään avoin vai suljettu;

- b) onko vaihtoehtoinen sijoitusrahasto perustettu sopimusoikeudellisten säännösten, trusteeja koskevien säännösten tai yhtiöjärjestyksen nojalla vai onko sillä jokin muu oikeudellinen muoto;
- c) vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajan oikeudellisella muodolla.”

5 Kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”a) ’vaihtoehtoisilla sijoitusrahastoilla’ tarkoitetaan sellaisia yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä, niiden alarahastot mukaan luettuina,

i) jotka hankkivat pääomaa useilta sijoittajilta sijoittaakseen [sen] määritellyn sijoituspolitiikan mukaisesti kyseisten sijoittajien eduksi ja

ii) joilta ei edellytetä [direktiivin] 2009/65/EY 5 artiklan mukaista toimilupaa”.

Suomen oikeus

6 Suomen 30.12.1992 annetun tuloverolain (1535/1992), sellaisena kuin se on muutettuna 12.4.2019 annetulla lailla 528/2019 (jäljempänä tuloverolaki), 3 §:n 4 kohdan mukaan ”yhteisöllä” tarkoitetaan muun muassa osakeyhtiötä, sijoitusrahastoa ja erikoissijoitusrahastoa.

7 Tuloverolain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan tuloverovelvollinen Suomesta saamastaan tulosta on henkilö, joka verovuonna ei ole asunut Suomessa, sekä ulkomainen yhteisö.

8 Saman lain 10 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Suomesta saatua tuloa on muun ohessa:

1) täällä olevasta kiinteistöstä tai suomalaisen asunto-osakeyhtiön tai muun osakeyhtiön osakkeiden taikka asunto-osuuskunnan tai muun osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitusta huoneistosta saatu tulo;

--

6) osinko, osuuskunnasta saatu ylijäämä ja muu niihin rinnastettava tulo, joka on saatu suomalaiselta osakeyhtiöltä, osuuskunnalta tai muulta yhteisöltä, sekä osuus suomalaisen yhtymän tuloon;

--

10) täällä olevan kiinteistön tahi suomalaisen asunto-osakeyhtiön tai muun osakeyhtiön tai osuuskunnan, jonka kokonaisvaroista enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu yhdestä tai useammasta täällä olevasta kiinteistöstä, osakkeiden tai osuuksien luovutuksesta saatu voitto.”

9 Mainitun lain 20 a §:n, jota sovelletaan 1.1.2020 alkaen, 1, 2, 4 ja 7 momentissa säädetään seuraavaa:

”Sijoitusrahastolain (213/2019) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu sijoitusrahasto tai sitä vastaava sopimusperusteinen ulkomainen avoin sijoitusrahasto, jolla on vähintään 30 osuudenomistajaa, on tulon perusteella suoritettavasta verosta vapaa.

Mitä 1 momentissa säädetään sijoitusrahaston verovapaudesta, sovelletaan myös vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain (162/2014) 2 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun erikoissijoitusrahastoon ja sitä vastaavaan ulkomaiseen sopimusperusteiseen

erikoissijoitusrahastoon, jos rahasto on avoin ja sillä on vähintään 30 osuudenomistajaa.

--

Vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 2 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettun erikoissijoitusrahaston tai sitä vastaavan ulkomaisen sopimusperusteisen erikoissijoitusrahaston, joka sijoittaa varojaan pääasiallisesti kiinteistöihin ja kiinteistöarvopapereihin mainitun lain 16 a luvun 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla, verovapauden edellytyksenä on, että se jakaa osuudenomistajilleen vuosittain vähintään kolme neljäsosaa tilikauden voitostaan pois lukien realisoitumattomat arvonnousut.

--

Jos sijoitusrahasto tai erikoissijoitusrahasto koostuu yhdestä tai useammasta alarahastosta, sovelletaan alarahastoon, mitä sijoitusrahastosta tai erikoissijoitusrahastosta säädetään.”

Pääasian oikeusriita ja ennakkoratkaisukysymys

10 A on Ranskan oikeuden mukaan perustettu vaihtuvapääomainen kiinteistösijoitusyhtiö, joka sijoittaa euroalueella sijaitseviin kiinteistöihin, jotka vuokrataan elinkeinonharjoittajille. Direktiivin 2011/61 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuna vaihtoehtoisena sijoitusrahastona A on Autorité des marchés financiers'n (Ranskan finanssivalvontaviranomainen) valvonnan alainen.

11 A Asset Management SAS, joka on Ranskan oikeuden mukaan perustettu société par actions simplifiée -muotoinen yhtiö, huolehtii A:n hallinnosta ja tekee kaikki sitä koskevat päätökset. Näiden kahden yhtiön sääntömääräinen kotipaikka on Ranskassa, eikä niillä ole toimipaikkaa Suomessa.

12 Sijoittajat, jotka ovat merkinneet A:n osakkeita, saavat vuosittain tuottoa, joka vastaa A:n saamaa nettovuokratuloa ja muuta taloudellista nettotuloa. Tuoton jakamisesta päättää yhtiökokous.

13 Ranskassa A on verotuksellinen läpivirtausyksikkö, joka ei ole tuloverovelvollinen. Sijoittajat ovat verovelvollisia A:n osakkeista saamastaan tuotosta sekä näiden osakkeiden myynti- tai lunastusvoitosta.

14 A oli suunnitellut allekirjoittavansa kesäkuussa 2019 kauppakirjan kahden sellaisen Suomeen sijoittautuneen keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden ostosta, jotka omistivat Suomessa sijaitsevia liikekiinteistöjä, jotka A aikoi antaa vuokralle vähintään viideksi vuodeksi. A harkitsi myös muiden tämän tyyppisten kiinteistösijoitusten tekemistä tai kiinteistöjen suoraa hankkimista Suomesta.

15 Selvittääkseen, ovatko näistä sijoituksista saadut tulot ja voitot Suomessa veronalaisia, A pyysi verohallinnolta sitovaa ennakkoratkaisua verovuosille 2019 ja 2020.

16 Veroviranomainen totesi 13.6.2019 antamassaan ratkaisussa, että verovuoden 2019 osalta kyseisen verovuoden aikana voimassa olleiden verosäännösten nojalla A:n voitiin katsoa vastaavan keskeisiltä ominaisuuksiltaan tuloverolain 3 §:n 4 kohdassa tarkoitettua sijoitusrahastoa. Verohallinto katsoi näin ollen, että A:n Suomesta saamat tulot, jotka ovat peräisin Suomessa olevien kiinteistöjen vuokrauksesta tai myynnistä sekä Suomessa olevia kiinteistöjä omistavien osakeyhtiöiden osakkeiden luovutuksesta, ovat vapaita tuloverosta.

17 Verovuoden 2020 osalta verohallinto sen sijaan katsoi 1.1.2020 alkaen sovellettavien tuloverolain muutosten perusteella, ettei A:ta vaihtuvapääomaisena yhtiönä voida rinnastaa

mainitun lain 20 a §:ssä tarkoitettuun sopimusperusteiseen sijoitusrahastoon vaan Suomen oikeuden mukaan perustettuun osakeyhtiöön.

18 Näin ollen verohallinto katsoi, että verovuonna 2020 A:n Suomesta saamat tulot, jotka ovat peräisin Suomessa olevien kiinteistöjen vuokrauksesta tai myynnistä sekä Suomessa olevia kiinteistöjä omistavien osakeyhtiöiden osakkeiden luovutuksesta, ovat Suomessa veronalaista tuloa tuloverolain 10 §:n 1, 6 ja 10 kohdan sekä 20 a §:n 1 momentin nojalla.

19 A valitti 13.6.2019 annetusta ratkaisusta Helsingin hallinto-oikeuteen siltä osin kuin siinä ei hyväksytty Suomesta peräisin olevien kiinteistötulojen verovapautta verovuonna 2020. A väittää valituksessaan, että tuloverolain 20 a § on unionin oikeuden vastainen ja että riippumatta sen yhtiömuodosta, josta säädetään sijoitusrahastoja koskevassa Ranskan lainsäädännössä, se vastaa toiminnallisilta ominaisuuksiltaan tuloverosta vapautettua suomalaista sijoitusrahastoa.

20 Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö katsoo, että koska yhteissijoitusyritysten mahdollisia muotoja tai niiden tulojen verotusta koskevia sääntöjä ei ole yhdenmukaistettu unionin tasolla, yhteissijoitusyritysten verotusta koskevat kansalliset toimenpiteet sekä näiden yritysten muodot, toimintatavat tai toiminnot voivat vaihdella jäsenvaltiosta toiseen. A ei täytä tuloverolain 20 a §:n 4 momentissa säädettyjä verovapauden edellytyksiä, sillä siinä myönnetään tämä verovapaus ainoastaan sopimusperusteisille rahastoille.

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että 13.6.2019 annetusta ratkaisusta ilmenee, että koska tuloverolain 20 a § tuli voimaan 1.1.2020, A:ta ei voida enää rinnastaa tuloverosta vapautettuun suomalaiseen sijoitusrahastoon, vaan sitä verotetaan vastedes sen Suomesta saamista kiinteistötuloista.

22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että tuloverolain 20 a §:n valmisteluaineistosta ilmenee, että kansallisen lainsäätäjän tarkoituksena oli muun muassa yksilöidä täsmällisesti tapaukset, joissa ulkomainen rahasto on rinnastettava suomalaiseen verovapaaseen rahastoon, olipa kyse sijoitusrahastosta tai erikoissijoitusrahastosta, ja siten parantaa verotuksen ennakoitavuutta ja oikeusvarmuutta sekä vähentää hallinnollista taakkaa.

23 Kansallisen lainsäätäjän tarkoituksena on myös ollut varmistaa vääristymätön kilpailu saattamalla suomalaiset rahastot ja ulkomaiset rahastot samaan asemaan. Koska sijoitusrahaston käsitettä ei ollut määriteltä, kansallisten verosäännösten yleisluonteisuus on aiemmin helpommin johtanut ulkomaisten rahastojen rinnastamiseen suomalaisiin sijoitusrahastoihin, kun taas viimeksi mainittuja ei välttämättä ole kohdeltu samalla tavalla ulkomailla eli niihin on sovellettu tiukempaa lainsäädäntöä.

24 Kyseisen tuomioistuimen mukaan lainsäätäjän tekemillä muutoksilla ei pyritä kyseenalaistamaan sitä lähtökohtaa, että verokohtelu Suomessa määräytyy sijoitusvälineen oikeudellisen muodon mukaan, vaan täsmentämään verolainsäädäntöä sopimusperusteisten rahastojen osalta riippumatta siitä, ovatko ne kotimaisia vai ulkomaisia, kuitenkin laajentamatta verovapauden soveltamista yhteissijoitusyritysten muihin muotoihin. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa vielä, että Suomen sijoitusrahastolainsäädännön mukaan sijoitusrahastot voivat olla vain sopimusperusteisia.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo näin ollen, että sen on vastattava kysymykseen siitä, onko A verovuoden 2020 osalta rinnastettava suomalaisiin sijoitusrahastoihin, jotka on vapautettu verosta Suomesta saatujen tulojen osalta, vai onko A:n maksettava lähdeveroa sen kiinteistötoiminnastaan Suomessa saamista vuokratuloista ja luovutusvoitoista.

26 Kyseinen tuomioistuin pohtii erityisesti, ovatko SEUT 49, SEUT 63 ja SEUT 65 artikla

esteenä tuloverolain 20 a §:lle, jonka mukaan ainoastaan sopimusperusteiset ulkomaiset avoimet sijoitusrahastot rinnastetaan tuloverosta vapautettuihin suomalaisiin sijoitusrahastoihin, jolloin esimerkiksi sijoitusrahastoja, jotka on perustettu yhtiömuotoisina kuten A, ei voida enää rinnastaa verosta vapautettuihin suomalaisiin sijoitusrahastoihin tuloverolain 20 a §:n voimaantulosta alkaen.

27 Tässä tilanteessa Helsingin hallinto-oikeus on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko SEUT 49, [SEUT] 63 ja [SEUT] 65 artikloja tulkittava siten, että ne muodostavat esteen sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan ainoastaan sopimusperusteiset ulkomaiset avoimet sijoitusrahastot voivat rinnastua tulon perusteella suoritettavasta verosta vapautettuun suomalaiseen sijoitusrahastoon, jolloin oikeudelliselta muodoltaan muut kuin sopimusperusteiset ulkomaiset sijoitusrahastot joutuvat Suomessa lähdeverotuksen kohteeksi, vaikka niiden ja suomalaisten sijoitusrahastojen tilanteella ei olisi muuta merkittävää objektiivista eroa?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

Alustavia huomautuksia

28 Aluksi on todettava, että pääasiassa kyseessä oleva riita koskee pääasian valittajan A:n, joka on direktiivissä 2011/61 tarkoitettu vaihtoehtoinen sijoitusrahasto, joka on perustettu Ranskassa yhtiönä, joka ei ole tuloverovelvollinen ja jota pidetään tässä jäsenvaltiossa verotuksessa läpivirtausyksikkönä, mahdollisuutta saada Suomessa vapautus tuloverosta, joka kannetaan tästä jäsenvaltiosta saaduista vuokratuloista ja kiinteistöjen ja kiinteistöosakeyhtiöiden osakkeiden luovutusvoitoista.

29 Kyseiset tulot, jotka oli vapautettu verosta verovuonna 2019, tulivat 13.6.2019 annetun ratkaisun mukaan veronalaisiksi verovuonna 2020 tuloverolain 20 a §:n voimaantulon vuoksi, kun otetaan huomioon muun muassa se, että pääasian valittaja ei ole sopimusperusteinen vaan yhtiömuotoinen.

30 Tämän jälkeen on täsmennettävä, että Suomen hallituksen esittämien selitysten mukaan yhtäältä sijoitusrahastolaissa (213/2019) tarkoitettu käsite ”sijoitusrahasto” tarkoittaa ainoastaan direktiivissä 2009/65 tarkoitettua sopimusperusteista yhteissijoitusyrittäystä. Vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014) tarkoitettu käsite ”erikoissijoitusrahasto” tarkoittaa yhtä direktiivissä 2011/61 tarkoitettujen vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen oikeudellisista muodoista, ja sillä viitataan myös yksinomaan sopimusperusteisiin rahastoihin. Toisaalta direktiivissä 2011/61 tarkoitettu vaihtoehtoinen sijoitusrahasto voidaan perustaa Suomessa myös yhtiömuotoisena ja se voi tehdä kiinteistösijoituksia, kuitenkin ilman, että siihen sovellettaisiin tuloverolain 20 a §:ssä säädettyä verovapautta.

31 Lopuksi on todettava, että tuloverolain 20 a §:n 4 momentin mukaan vapautus tuloverosta myönnetään vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014) tarkoitettulle erikoissijoitusrahastolle tai sitä vastaavalle ulkomaiselle sopimusperusteiselle erikoissijoitusrahastolle, joka sijoittaa varojaan pääasiallisesti kiinteistöihin tai kiinteistöarvopapereihin, sillä edellytyksellä, että tämä rahasto jakaa osuudenomistajilleen vuosittain vähintään kolme neljäsosaa tilikauden voitosta pois lukien realisoitumattomat arvonnousut.

32 Ottamatta kantaa siihen, täyttääkö A tämän voiton vuosittaista vähimmäisjakoa koskevan edellytyksen, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että kyseinen yhtiö voidaan rinnastaa kotimaiseen sijoitusrahastoon sen yhtiömuotoisuutta lukuun ottamatta. Ennakkoratkaisukysymys koskee yksinomaan tätä viimeksi mainittua seikkaa.

33 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään olennaisesti sitä, onko SEUT 49, SEUT 63 ja SEUT 65 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa varaamalla vuokratulojen ja kiinteistöjen luovutuksesta tai kiinteistöjä omistavien yhtiöiden osakkeiden luovutuksesta saatujen voittojen verovapaus ainoastaan sopimusperusteisille sijoitusrahastoille suljetaan tämän verovapauden ulkopuolelle yhtiömuotoinen ulkomainen vaihtoehtoinen sijoitusrahasto, kun tämä sijoittautumisjäsenvaltiossaan veron läpivirtausjärjestelmään kuuluva rahasto ei ole tuloverovelvollinen viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa.

Sovellettava vapaus

34 Koska ennakkoratkaisukysymys koskee samalla sekä sijoittautumisvapauten että pääomien vapaaseen liikkuvuuteen liittyviä EUT-sopimuksen määräyksiä, on ratkaistava, kummasta vapaudesta pääasian oikeudenkäynnissä on kyse (tuomio 6.3.2018, SEGRO ja Horváth, C?52/16 ja C?113/16, EU:C:2018:157, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Tältä osin vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että sen määrittämisessä, kuuluuko kansallinen lainsäädäntö jommankumman EUT-sopimuksessa taatun perusvapauden soveltamisalaan, on otettava huomioon kyseessä olevan säännösten tarkoitus (tuomio 16.12.2021, UBS Real Estate, C?478/19 ja C?479/19, EU:C:2021:1015, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

36 Kun kyseisen lainsäädännön tarkoituksen perusteella ei voida määrittää, kuuluuko se pääasiallisesti SEUT 49 artiklan vai SEUT 63 artiklan soveltamisalaan, unionin tuomioistuin ottaa huomioon käsiteltävän asian tosiseikat määrittääkseen, kumman määräyksen soveltamisalaan pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä oleva tilanne kuuluu (tuomio 11.6.2020, KOB, C?206/19, EU:C:2020:463, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

37 Lisäksi silloin, kun kansallinen toimenpide liittyy samalla sekä sijoittautumisvapauten että pääomien vapaaseen liikkuvuuteen, unionin tuomioistuin tutkii kyseistä toimenpidettä pääsääntöisesti vain suhteessa yhteen näistä vapauksista, jos ensimmäinen niistä on pääasian olosuhteissa täysin toissijainen toiseen vapauten nähden ja voidaan liittää siihen (ks. analogisesti tuomio 30.4.2020, Société Générale, C?565/18, EU:C:2020:318, 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Nyt käsiteltävässä tapauksessa pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö koskee sopimusperusteisille sijoitusrahastoille, jotka sijoittavat pääasiallisesti kiinteistöihin tai kiinteistöarvopapereihin, myönnettävää verovapautta.

39 Ensinnäkin kiinteistösijoituksista on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansalliset toimenpiteet, joilla säännellään toimia, joilla ulkomailta asuvat tekevät kiinteistösijoituksia jäsenvaltion alueelle, voivat kuulua sekä sijoittautumisvapautta koskevan SEUT 49 artiklan että pääomien vapaata liikkuvuutta koskevan SEUT 63 artiklan soveltamisalaan (tuomio 16.12.2021, UBS Real Estate, C?478/19 ja C?479/19, EU:C:2021:1015, 29 kohta).

40 Pääomanliikkeisiin kuuluvat ne toimenpiteet, joilla henkilöt, jotka eivät asu kyseessä olevassa jäsenvaltiossa, tekevät sinne kiinteistösijoituksia, kuten perustamissopimuksen 67

artiklan täytäntöönpanosta 24.6.1988 annetun neuvoston direktiivin 88/361/ETY (EYVL 1988, L 178, s. 5) liitteessä I olevasta pääomanliikkeiden nimikkeistöstä ilmenee, ja kyseinen nimikkeistö on säilyttänyt pääomanliikkeiden käsitteen määrittämistä koskevan ohjeellisen arvonsa (tuomio 6.3.2018, SEGRO ja Horváth, C?52/16 ja C?113/16, EU:C:2018:157, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Toisaalta toisen jäsenvaltion alueella tapahtuvaa kiinteän omaisuuden hankkimista, käyttämistä ja luovuttamista koskevan oikeuden, joka on välttämätön sijoittautumisvapautta täydentävä tekijä, käyttäminen johtaa pääomanliikkeisiin (tuomio 16.12.2021, UBS Real Estate, C?478/19 ja C?479/19, EU:C:2021:1015, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Sijoittautumisoikeuteen liittyvien oikeussääntöjen soveltaminen edellyttää kuitenkin periaatteessa pysyvää läsnäoloa vastaanottavassa jäsenvaltiossa ja siinä tapauksessa, että hankitaan tai omistetaan kiinteistöjä, niiden aktiivista hallinnointia (tuomio 14.9.2006, Centro di Musicologia Walter Stauffer, C?386/04, EU:C:2006:568, 19 kohta).

43 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, ettei A:lla ole Suomessa liiketiloja eikä muuta toimipaikkaa, joista käsin se hallinnoisi edes osittain kiinteistöinvestointejaan Suomessa tai tekisi niitä koskevia päätöksiä.

44 Toiseksi unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee osuuksien hankkimisesta pääomayhtiöissä, että tällaisten yhtiöiden maksamien osinkojen verokohtelu voi kuulua paitsi SEUT 63 artiklan soveltamisalaan, myös SEUT 49 artiklan soveltamisalaan (ks. vastaavasti tuomio 20.9.2018, EV, C?685/16, EU:C:2018:743, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 Tältä osin on jo todettu, että kansallinen lainsäädäntö, jota sovelletaan vain omistusosuuksiin, jotka antavat selvän vaikutusvallan yhtiön päätöksiin ja mahdollisuuden määrätä sen toiminnasta, kuuluu sijoittautumisvapautta koskevan SEUT 49 artiklan soveltamisalaan. Sen sijaan kansallisia säännöksiä, joita sovelletaan omistusosuuksiin, joiden hankkimisen ainoana tarkoituksena on taloudellisen sijoituksen tekeminen ilman aikomusta vaikuttaa yhtiön liikkeenjohtoon tai käyttää siinä määräysvaltaa, on tutkittava pelkästään pääomien vapaan liikkuvuuden kannalta (tuomio 13.3.2014, Bouanich, C?375/12, EU:C:2014:138, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

46 Kuten edellä 38 kohdassa on muistutettu, pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan lainsäädännön kohteena on yhteissijoitusyritysten tekemistä kiinteistöinvestoinneista saatujen tulojen verokohtelu.

47 Tämä lainsäädäntö – vaikkei siinä suljetakaan sen soveltamisalan ulkopuolelle tilanteita, jotka liittyvät sijoittautumisvapauteen – koskee investointeja, joiden tarkoituksena on taloudellisen sijoituksen tekeminen ilman aikomusta vaikuttaa yhtiön liikkeenjohtoon tai käyttää siinä määräysvaltaa. Se on näin ollen omiaan vaikuttamaan pääasiallisesti pääomien vapaaseen liikkuvuuteen. Kyseisestä säännöstöstä sijoittautumisvapaudelle aiheutuvat mahdolliset rajoitukset olisivat väistämätön seuraus pääomien vapaan liikkuvuuden rajoittamisesta, eivätkä ne näin ollen olisi peruste sille, että kyseistä säännöstöä tutkittaisiin itsenäisesti SEUT 49 artiklan kannalta (ks. vastaavasti tuomio 16.12.2021, UBS Real Estate, C?478/19 ja C?479/19, EU:C:2021:1015, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

48 Edellä esitetyn perusteella pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevaa kansallista toimenpidettä on tutkittava yksinomaan SEUT 63 ja SEUT 65 artiklan kannalta.

Pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus

49 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 63 artiklan 1 kohdassa pääomanliikkeiden rajoituksina kielletään muun muassa toimenpiteet, joilla aiheutetaan se, että jossakin toisessa valtiossa asuvat henkilöt ovat vähemmän halukkaita tekemään sijoituksia tietyssä jäsenvaltiossa, tai se, että kyseisessä jäsenvaltiossa asuvat henkilöt ovat vähemmän halukkaita tekemään niitä muissa valtioissa (tuomio 30.4.2020, Société Générale, C?565/18, EU:C:2020:318, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 16.12.2021, UBS Real Estate, C?478/19 ja C?479/19, EU:C:2021:1015, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

50 Erityisesti sillä, että jäsenvaltio kohtelee ulkomaisten yhteissijoitusyritysten tuloja epäedullisemmin kuin kotimaisten yhteissijoitusyritysten tuloja, voidaan saada muuhun jäsenvaltioon kuin tähän jäsenvaltioon sijoittautuneet yhtiöt luopumaan tekemästä investointeja tähän jäsenvaltioon, ja se on näin ollen lähtökohtaisesti SEUT 63 artiklassa kielletty pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus (ks. vastaavasti tuomio 13.11.2019, College Pension Plan of British Columbia, C?641/17, EU:C:2019:960, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

51 Tällaisesta epäedullisemmasta kohtelusta on kyse, kun kotimaisen yhteissijoitusyrityksen saamat tulot on vapautettu verosta, kun taas ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen saamista tuloista pidätetään lopullinen lähdevero (ks. vastaavasti tuomio 13.11.2019, College Pension Plan of British Columbia, C?641/17, EU:C:2019:960, 50 kohta).

52 Nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä käyttöön otettu erilainen kohtelu ei perustu yhteissijoitusyrityksen asuinvaltioon vaan mainitun yrityksen oikeudelliseen muotoon. Ainoastaan sopimusperusteisiin yhteissijoitusyrityksiin voidaan nimittäin soveltaa verovapautta tässä lainsäädännössä säädettyin edellytyksin.

53 Tuloverolain 20 a §:n 4 momentin sanamuodon mukaan rahaston sopimusperusteisuutta koskeva vaatimus näyttää koskevan ainoastaan ulkomaisia rahastoja. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ja Suomen hallitus toteavat, sijoitusrahastot ja erikoissijoitusrahastot voidaan kuitenkin perustaa Suomen lainsäädännön mukaisesti vain sopimusperusteisesti, joten kyseisessä säännöksessä säädetty verovapaus koskee ainoastaan sopimusperusteisia yhteissijoitusyrityksiä riippumatta näiden yritysten asuinvaltiosta.

54 Tältä osin on tärkeää huomata, että kansallinen lainsäädäntö, jota sovelletaan erotuksetta maassa asuviin ja ulkomaisiin toimijoihin, voi kuitenkin saada aikaan pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksen. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä näet käy ilmi, että myös erilainen kohtelu, joka perustuu objektiivisiin perusteisiin, voi tosiasiallisesti asettaa rajat ylittävät tilanteet epäedullisempaan asemaan (ks. tuomio 30.1.2020, Köln-Aktienfonds Deka, C?156/17, EU:C:2020:51, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 16.12.2021, UBS Real Estate, C?478/19 ja C?479/19, EU:C:2021:1015, 39 kohta).

55 Näin on silloin, kun kansallisessa lainsäädännössä, jota sovelletaan erotuksetta maassa asuviin ja ulkomaisiin toimijoihin, varataan oikeus veroetuun koskemaan ainoastaan sellaisia tilanteita, joissa toimija täyttää edellytykset tai velvoitteet, jotka ovat luonteensa vuoksi tai tosiasiallisesti kotimaisille markkinoille ominaisia, siten, että ainoastaan kotimaisilla markkinoilla olevat toimijat voivat täyttää nämä edellytykset tai velvoitteet eivätkä ulkomaiset toimijat, joilla on vastaavanlaisia ominaispiirteitä, yleensä täytä niitä (tuomio 30.1.2020, Köln-Aktienfonds Deka, C?156/17, EU:C:2020:51, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 16.12.2021, UBS Real Estate, C?478/19 ja C?479/19, EU:C:2021:1015, 40 kohta).

56 Kuten edellä 53 kohdassa on todettu, sijoitusrahastot ja erikoissijoitusrahastot voidaan

perustaa Suomessa vain sopimusperusteisina.

57 Unionin oikeutta ei kylläkään ole tältä osin yhdenmukaistettu, minkä vuoksi jäsenvaltiot voivat vapaasti määrittää oikeudellisen muodon, jossa rahastoja voidaan perustaa niiden alueella.

58 Jäsenvaltioilla on, voidakseen edistää yhteissijoitusyritysten käyttöä, vapaus säätää erityisestä verotusjärjestelmästä, jota sovelletaan näihin yrityksiin ja niiden saamiin osinkoihin ja muihin tuloihin, sekä määrittää aineelliset ja muodolliset edellytykset, joiden on täytyttävä, jotta tällaista järjestelmää voidaan soveltaa (ks. vastaavasti tuomio 30.1.2020, Köln-Aktienfonds Deka, C?156/17, EU:C:2020:51, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

59 Lisäksi on todettava, että pääomien vapaata liikkuvuutta ei voida ymmärtää siten, että jäsenvaltio olisi pakotettu laatimaan verosääntönsä jonkin toisen jäsenvaltion verosäännöt huomioon ottaen varmistaakseen kaikissa tilanteissa verotuksen, joka poistaa kaikki kansallisista verosäännöistä johtuvat eroavuudet, koska päätökset, jotka verovelvollinen tekee sijoittamisesta toiseen jäsenvaltioon, voivat tapauksen mukaan olla enemmän tai vähemmän edullisia tai epäedullisia tällaiselle verovelvolliselle (tuomio 7.11.2013, K, C?322/11, EU:C:2013:716, 80 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 30.1.2020, Köln-Aktienfonds Deka, C?156/17, EU:C:2020:51, 72 kohta).

60 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 53 ja 54 kohdassa, on kuitenkin huomattava, että kun jäsenvaltio säätää tietyille yhteissijoitusyrityksille myönnettävästä veroedusta, edellytyksillä, joiden mukaisesti tämä etu myönnetään, ei saada rajoittaa pääomien vapaata liikkuvuutta (ks. vastaavasti tuomio 30.1.2020, Köln-Aktienfonds Deka, C?156/17, EU:C:2020:51, 46 kohta).

61 Kun otetaan huomioon edellä 57 kohdassa mainittu yhdenmukaistamisen puuttuminen, pääomien vapaa liikkuvuus menettäisi merkityksensä, jos ulkomaiselta yhteissijoitusyritykseltä, joka on perustettu sen sijoittautumisjäsenvaltion lainsäädännössä sallitussa tai edellytetyssä oikeudellisessa muodossa ja joka toimii kyseisen lainsäädännön mukaisesti, evättäisiin veroetu toisessa jäsenvaltiossa, jonne se sijoittaa, pelkästään sillä perusteella, että sen oikeudellinen muoto ei vastaa oikeudellista muotoa, jota yhteissijoitusyrityksiltä edellytetään viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa.

62 Tätä arviointia ei voida kyseenalaistaa sillä, että Suomen hallituksen selitysten mukaan direktiivissä 2011/61 tarkoitettujen vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen perustaminen Suomessa yhtiömuotoisina on sallittua ja että nämä rahastot voivat tehdä kiinteistösijoituksia, mutta niihin ei kuitenkaan sovelleta tuloverolain 20 a §:ssä säädettyä verovapautta.

63 Suomeen sijoittautuneet yhteissijoitusyritykset voivat nimittäin käyttää sellaista oikeudellista muotoa, jonka nojalla ne voivat saada verovapauden, kun taas ulkomaisiin yhteissijoitusyrityksiin sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia, johon ne ovat sijoittautuneet.

64 Näin ollen on niin, että vaikka sopimusperusteisuutta koskeva edellytys ei ole sellainen edellytys, jonka ainoastaan kotimaiset yhteissijoitusyritykset voivat täyttää, kyseinen edellytys on kuitenkin omiaan asettamaan tällaiset kotimaiset yritykset edullisempaan asemaan kuin ne yhteissijoitusyritykset, jotka on perustettu yhtiömuodossa niiden sijoittautumisjäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

65 Tästä seuraa, että tällainen lainsäädäntö on omiaan saamaan ulkomaiset yhteissijoitusyritykset luopumaan kiinteistösijoitusten tekemisestä Suomessa, ja se on näin ollen SEUT 63 artiklassa lähtökohtaisesti kielletty pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus.

66 SEUT 65 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan SEUT 63 artiklalla ei kuitenkaan rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta soveltaa niitä verolainsäädäntönsä merkityksellisiä säännöksiä, joilla kohdellaan eri tavoin verovelvollisia, jotka eivät ole samassa tilanteessa asuinpaikkansa tai pääomansa sijoituspaikan perusteella.

67 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että SEUT 65 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on pääomien vapaan liikkuvuuden peruseriaatetta koskevana poikkeuksena tulkittava suppeasti. Näin ollen kyseistä määräystä ei voida tulkita niin, että kaikki verolainsäädäntö, jossa verovelvollisia kohdellaan eri tavoin sen mukaan, missä he asuvat tai mihin valtioon he sijoittavat pääomansa, olisi automaattisesti sopusoinnussa EUT-sopimuksen kanssa (tuomio 26.2.2019, X (Kolmansiin maihin sijoittautuneet väliyhtiöt), C?135/17, EU:C:2019:136, 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

68 SEUT 65 artiklan 1 kohdan a alakohdassa sallittu erilainen kohtelu ei nimittäin saa saman artiklan 3 kohdan mukaan olla keino mielivaltaiseen syrjintään eikä liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista. Unionin tuomioistuin on näin ollen todennut, että tällainen erilainen kohtelu voidaan hyväksyä vain, jos se koskee tilanteita, jotka eivät ole objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavissa, tai muussa tapauksessa erilaisen kohtelun on oltava oikeutettua yleistä etua koskevasta pakottavasta syystä (tuomio 26.2.2019, X (Kolmansiin maihin sijoittautuneet väliyhtiöt), C?135/17, EU:C:2019:136, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

Objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavissa olevat tilanteet

69 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan rajat ylittävän tilanteen rinnastettavuutta jäsenvaltion sisäiseen tilanteeseen on tutkittava siten, että huomioon otetaan kyseessä olevilla kansallisilla säännöksillä tavoiteltu päämäärä sekä niiden tarkoitus ja sisältö (tuomio 16.12.2021, UBS Real Estate, C?478/19 ja C?479/19, EU:C:2021:1015, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

70 Lisäksi vain kyseisessä säännöstössä säädetyt merkitykselliset erotteluperusteet on otettava huomioon, kun arvioidaan, ilmentääkö tällaisesta säännöstöstä seuraava erilainen kohtelu tilanteiden objektiivista erilaisuutta (tuomio 16.12.2021, UBS Real Estate, C?478/19 ja C?479/19, EU:C:2021:1015, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

71 Nyt käsiteltävässä asiassa Suomen hallitus toteaa yhtäältä, että tuloverolain 20 a §:ssä säädetyt verovapauden tavoitteena on välttää sijoituksista saatujen tulojen kaksinkertainen verotus ja pyrkiä kohtelemaan rahastojen välityksellä tehtyjä sijoituksia verotuksessa samalla tavalla kuin suoria sijoituksia. Kyseisen säännöksen mukaan verokohtelu määräytyy yhteisön oikeudellisen muodon nojalla ja riippuu siitä, verotetaanko sekä yhteisöä että sen omistajia, kuten osakeyhtiöiden tapauksessa, vai verotetaanko ainoastaan omistajia, kuten kommandiittiyhtiöiden, sijoitusrahastojen ja erikoissijoitusrahastojen tapauksessa.

72 Toisaalta Suomen hallitus väittää, että yhtiömuotoinen yhteissijoitusyrittäjä ja Suomen oikeuden mukainen sopimusperusteinen erikoissijoitusrahasto eivät ole toisiinsa rinnastettavassa tilanteessa, kun otetaan huomioon sijoitusrahastolailla (213/2019) ja vaihtoehtorahastojen hoitajista annetulla lailla (162/2014) tavoiteltu sijoittajien suojaaminen rahastojen konkurssin varalta.

73 Tältä osin on todettava ensinnäkin, että kun otetaan huomioon kyseiset tavoitteet, eli sijoitustulojen kaksinkertaisen verotuksen välttäminen sekä rahastojen välityksellä välillisesti tehtyjen sijoitusten ja suorien sijoitusten kohteleminen verotuksessa samalla tavalla, yhteissijoitusyrittäjän yhtiömuotoisuus ei välttämättä aseta sitä erilaiseen tilanteeseen

sopimusperusteiseen yhteissijoitusyritykseen nähden.

74 Tällaiset tavoitteet voidaan nimittäin saavuttaa myös silloin, kun yhteissijoitusyritys on yhtiömuotoinen mutta on sijoittautumisjäsenvaltiossaan vapautettu tuloverosta tai kuuluu veron läpivirtausjärjestelmään.

75 Tämän vahvistaa lisäksi se Suomen hallituksen esiin tuoma seikka, että kansallisen lainsäädännön mukaan yhtiömuotoisen vaihtoehtoisen sijoitusrahaston tuloista veroja maksavat sekä tämä rahasto että sijoittajat, kun taas sopimusperusteisen rahaston tuloista veroja maksavat ainoastaan sijoittajat.

76 Toiseksi on todettava Suomen hallituksen toteamuksista, jotka koskevat sijoitusrahaston sopimusperusteisuudesta johtuvaa sijoittajien laajempaa suojaa, että vaikka näissä toteamuksissa tuodaan esiin syitä, jotka ovat voineet saada kansallisen lainsäätäjän vaatimaan, että kotimaiset sijoitusrahastot perustetaan tässä muodossa, tällaisilla toteamuksilla ei voida tehdä objektiivista eroa sopimusperusteisten yhteissijoitusyritysten ja muun oikeudellisen muodon omaavien yhteissijoitusyritysten välille tuloverolain 20 a §:ssä myönnetyn tuloverosta vapauttamisen osalta.

77 On siis katsottava, että sellaisten kansallisten säännösten osalta, jotka koskevat verovapautta, jonka osalta pyritään verotuksellisesti rinnastamaan rahastojen välityksellä tehdyt sijoitukset suoriin sijoituksiin, yhtiömuotoinen ulkomainen yhteissijoitusyritys, joka on asuinvaltiossaan vapautettu tuloveroista tai joka kuuluu verotukselliseen läpivirtausjärjestelmään, on vastaavassa tilanteessa kuin sopimusperusteinen kotimainen sijoitusrahasto.

78 Tässä tilanteessa on tutkittava, voidaanko pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevalla lainsäädännöllä käyttöön otettu rajoitus oikeuttaa yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä.

Yleistä etua koskeva pakottava syy

79 On muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus voidaan hyväksyä ainoastaan, jos se voidaan oikeuttaa yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä, jos sillä voidaan taata kyseessä olevan tavoitteen toteutuminen ja jos sillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi (tuomio 16.12.2021, UBS Real Estate, C-478/19 ja C-479/19, EU:C:2021:1015, 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

80 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tuloverolain 20 a §:n esitöihin liittyvistä tiedoista ilmenee, että mainittu säännös annettiin verotuksen ennakoitavuuden parantamiseksi, oikeusvarmuuden lisäämiseksi, hallinnollisen taakan vähentämiseksi sekä kotimaisten ja ulkomaisten sijoitusrahastojen välisen vääristymättömän kilpailun varmistamiseksi.

81 Suomen hallitus väittää, että tuloverolain 20 a §:ssä säädetyn verovapauden rajoittaminen sopimusperusteisiin erikoissijoitusrahastoihin on oikeutettua yleistä etua koskevista pakottavista syistä, jotka liittyvät verovalvonnan tehokkuuden ja verojen kantamisen takaamiseen sekä tarpeeseen varmistaa verojärjestelmän johdonmukaisuus.

82 Suomen hallitus korostaa, että tällä säännöksellä poiketaan täsmällisin ja syrjimättömin edellytyksin erikoissijoitusrahastojen verotusta koskevasta pääsäännöstä ja että sillä voidaan näin ollen varmistaa verovalvonnan ja verojen kantamisen tehokkuus.

83 Verojärjestelmän johdonmukaisuudesta kyseinen hallitus väittää, että mainitussa säännöksessä säädetty verovapaus koskee Suomen lainsäädännössä tarkoitettuja

erikoissijoitusrahastoja ja kaikkia niihin rinnastettavia ulkomaisia rahastoja. Yhtiömuodossa perustettu rahasto rinnastuu suomalaiseen osakeyhtiöön, joka on niin ikään verovelvollinen sijoitustoiminnastaan saamistaan tuloista.

84 Tältä osin on ensinnäkin muistutettava, että oikeusvarmuuden periaatteen mukaan unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla jäsenvaltioiden oikeussäännöt on muotoiltava yksiselitteisesti siten, että henkilöille, joita asia koskee, selviävät selvästi ja täsmällisesti heidän oikeutensa ja velvollisuutensa ja että kansalliset tuomioistuimet voivat varmistaa niiden noudattamisen (tuomio 15.4.2021, Finanzamt für Körperschaften Berlin, C-868/19, ei julkaistu, EU:C:2021:285, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

85 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 97 ja 99 kohdassa, oikeusvarmuuden tavoitteella ei kuitenkaan voida oikeuttaa liikkumisvapauksien rajoittamista. Jos näin olisi, jäsenvaltioilla olisi nimittäin vapaus asettaa tällaisia rajoituksia, kunhan ne on muotoiltu yksiselitteisesti.

86 Toiseksi on todettava tavoitteesta, joka koskee vääristymättömän kilpailun varmistamista kotimaisten ja ulkomaisten sijoitusrahastojen välillä, että tämä johtaisi yhtiömuotoisten yhteissijoitusyritysten epäedullisen verokohtelun oikeuttamiseen sillä, että näitä yrityksiä kohdellaan muissa jäsenvaltioissa edullisemmin kuin sopimusperusteisia suomalaisia sijoitusrahastoja.

87 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusvapauden vastaista epäedullista verokohtelua ei voida oikeuttaa muilla veroeduilla, vaikka tällaisia etuja olisikin olemassa (tuomio 9.10.2014, van Caster, C-326/12, EU:C:2014:2269, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

88 Kolmanneksi tehokkaan verovalvonnan takaamisen tarve, johon Suomen hallitus vetoaa, on yleistä etua koskeva pakottava syy, jolla voidaan oikeuttaa pääomien vapaan liikkuvuuden rajoittaminen (ks. vastaavasti tuomio 9.10.2014, van Caster, C-326/12, EU:C:2014:2269, 46 kohta ja tuomio 22.11.2018, Huijbrechts, C-679/17, EU:C:2018:940, 36 kohta). Samoin tehokkaan veronkannon takaamisen tarve on hyväksyttävä tavoite, joka voi oikeuttaa perusvapauksien rajoittamisen (tuomio 22.11.2018, Sofina ym., C-575/17, EU:C:2018:943, 67 kohta).

89 Veroviranomaiset voivat kuitenkin verovalvonnan tehokkuuden varmistamiseksi vaatia verovelvollista esittämään selvitykset, jotka veroviranomaisten mukaan ovat tarpeellisia sen arvioimiseksi, täyttyvätkö kyseisessä lainsäädännössä asetetut kyseisen veroedun saamisen edellytykset ja voidaanko mainittu etu näin ollen myöntää vai ei (ks. analogisesti tuomio 27.1.2009, Persche, C-318/07, EU:C:2009:33, 54 kohta), sekä veronkannon tehokkuuden varmistamiseksi.

90 Hallinnollisesta taakasta, joka verotusjäsenvaltion verohallinnolle syntyisi siitä, että verovelvollisille annetaan mahdollisuus esittää tiedot mainittujen edellytysten täyttymisestä, on todettava, että hallinnolliset ongelmat eivät yksinään riitä oikeuttamaan pääomien vapaan liikkuvuuden rajoittamista (ks. vastaavasti tuomio 9.10.2014, van Caster, C-326/12, EU:C:2014:2269, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

91 Neljänneksi unionin tuomioistuin on jo todennut, että tarpeella säilyttää verojärjestelmän johdonmukaisuus voidaan oikeuttaa lainsäädäntö, joka voi rajoittaa perusvapauksia (tuomio 16.12.2021, UBS Real Estate, C-478/19 ja C-479/19, EU:C:2021:1015, 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

92 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on kuitenkin katsottu, että jotta tähän oikeuttamisperusteeseen tukeutuva perustelu voitaisiin hyväksyä, on selvitettävä, että kyseinen

verotuksellinen etu on suorassa yhteydessä siihen, että tämä etu kompensoidaan kantamalla tietty vero, ja tämän yhteyden välittömyyttä on arvioitava kyseessä olevan säännösten päämäärään nähden (tuomio 16.12.2021, UBS Real Estate, C?478/19 ja C?479/19, EU:C:2021:1015, 66 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

93 Nyt käsiteltävässä asiassa Suomen hallitus ei ole osoittanut, että sopimusperusteisille sijoitusrahastoille myönnetty veroetu kompensoitaisiin kantamalla tietty vero, mikä näin ollen oikeuttaisi yhtiömuotoisten ulkomaisten yhteissijoitusyritysten sulkemisen tämän edun ulkopuolelle.

94 Kaiken edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että SEUT 63 ja SEUT 65 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa varaamalla vuokratulojen ja kiinteistöjen luovutuksesta tai kiinteistöjä omistavien yhtiöiden osakkeiden luovutuksesta saatujen voittojen verovapaus ainoastaan sopimusperusteisille sijoitusrahastoille suljetaan tämän verovapauden ulkopuolelle yhtiömuotoinen ulkomainen vaihtoehtoinen sijoitusrahasto, kun tämä sijoittautumisjäsenvaltiossaan veron läpivirtausjärjestelmään kuuluva rahasto ei ole tuloverovelvollinen viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa.

Oikeudenkäyntikulut

95 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 63 ja SEUT 65 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa varaamalla vuokratulojen ja kiinteistöjen luovutuksesta tai kiinteistöjä omistavien yhtiöiden osakkeiden luovutuksesta saatujen voittojen verovapaus ainoastaan sopimusperusteisille sijoitusrahastoille suljetaan tämän verovapauden ulkopuolelle yhtiömuotoinen ulkomainen vaihtoehtoinen sijoitusrahasto, kun tämä sijoittautumisjäsenvaltiossaan veron läpivirtausjärjestelmään kuuluva rahasto ei ole tuloverovelvollinen viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa.

Arabadjiev

Ziemele

von Danwitz

Xuereb

Kumin

Julistettiin Luxemburgissa 7 päivänä huhtikuuta 2022.

A. Calot Escobar

K. Lenaerts

kirjaaja

presidentti

* Oikeudenkäyntikieli: suomi.